

چکیده

در پژوهش حاضر، شرایطی که بطلان یا فساد معامله می تواند بر مال مأخوذه (مقبوضه) داشته باشد، مورد بررسی قرار گرفته است و دیدگاه های برخی از فقهای امامیه و حقوقدانان ایران در این زمینه بیان گردیده است. فقهای امامیه، تأثیر بطلان عقد بر مال مأخوذه را در عدم انتقال ملکیت، ضمان عین و منافع (اعم از مستوفات و غیر مستوفات)، حرمت تصرف، وجوب رد فوری مال و جبران خسارت، بر می شمارند. قانون مدنی نیز در مواد ۳۰۸ و ۳۱۱ و ۳۳۶ و... این اثرات بطلان معامله بر مال مقبوض را صراحتاً برشمرده است. قانونگذار ایران مسؤولیت گیرنده مال را در صورت بطلان معامله، همانند مسؤولیت غاصب دانسته است. در قانون مدنی مصر نیز مطابق ماده ۱۴۲ طرفین باید آنچه را در اثر عقد باطل دریافت کرده اند به صاحب رد کنند. در این نوشتار به بررسی شرایط مال مقبوض در حقوق ایران و مصر پرداخته ایم.

کلید واژه ها: عقد، بطلان، فساد، مال، قبض.